

2024.12.hó

NAGYHUTA KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVEI

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

85/2024.(XII.20.) Kt. határozattal
elfogadott 1. melléklet

KRATU Településmérnöki és Tanácsadó Kft.

sin.emilia@kratu.hu

+36/30 566-8620

Jegyzőkönyvi kivonat

Nagyhuta Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
2024. december 20.-án tartott ülésének jegyzőkönyvéből

Nagyhuta Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 85/2024. (XII.20.) határozata Nagyhuta Község Fejlesztési Tervéről

Nagyhuta Községi Önkormányzat Képviselő-testülete [az Alaptörvény 32. cikk \(2\) bekezdésében](#) és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló [1997. évi LXXVIII. törvény 62. § \(6\) bekezdés 6. pontjában](#) kapott felhatalmazás alapján, [az Alaptörvény 32. cikk \(1\) bekezdés a\) pontjában](#), a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló [2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § \(1\) bekezdés 1. pontjában](#), az épített környezet alakításáról és védelméről szóló [1997. évi LXXVIII. törvény 6. § \(1\) bekezdésében](#) és [13. § \(1\) bekezdésében](#) meghatározott feladatkörében eljárva, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló [419/2021. \(VII. 15.\) Korm. rendelet 64. § \(1\) bekezdésében](#) meghatározott feladatkörében eljáró a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló [419/2021. \(VII. 15.\) Korm. rendelet 62. § \(1\) bekezdés a\) pontjában](#) és 11. mellékletében megjelölt véleményezésre jogosult államigazgatási szervek, önkormányzatok és egyéb szervek, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló [419/2021. \(VII. 15.\) Korm. rendelet 65. § \(1\) bekezdésében](#) meghatározott feladatkörében eljáró, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló [419/2021. \(VII. 15.\) Korm. rendelet 62. § \(1\) bekezdés b\) pontja](#) szerinti partnerek, továbbá a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló [419/2021. \(VII. 15.\) Korm. rendelet 64. § \(1\) bekezdésében](#) meghatározott feladatkörében eljáró, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló [419/2021. \(VII. 15.\) Korm. rendelet 62. § \(2\) bekezdés a\) pontja](#) szerinti környezetvédelméért felelős szervek véleményének kikérésével **elfogadja Nagyhuta Község Fejlesztési Tervét az 1-4 pontokban rögzítettek szerint.**

1. Nagyhuta Község Fejlesztési Terve a jelen határozat 1. melléklete.
2. Nagyhuta Község Fejlesztési Tervének Tervlapja a jelen határozat 2. melléklete.
3. Az 1. és 2. pontokban szereplő Fejlesztési Tervben rögzítettek szerint a Nagyhuta 2,2 hektár Falusias lakóterületi célú szabályozási tartalékterülettel rendelkezik.
4. Jelen határozat és a hozzá tartozó mellékletek a kihirdetését követő 15. napon lépnek hatályba. A határozat hatálybalépésével egyidejűleg a 80/2008. (XII.16.) Kt. határozattal megállapított Településszerkezeti Terv hatályon kívül kerül.

A Képviselő-testület felkéri a Jegyzőt, hogy a jelen határozattal elfogadott településszerkezeti terv közléséről az elfogadást követő 15. napon belül gondoskodjon, és a Polgármestert, hogy az elfogadott Fejlesztési Tervet a Képviselő-testület döntését követő 15 napon belül küldje meg az állami főépítésznek és az eljárásban részt vevő összes államigazgatási szervnek a jogszabályban meghatározottak szerint.

Felelős: Polgármester

Határidő: folyamatosan

Suták József sk.
polgármester

Csató Szabolcs sk.
jegyző

A kiadmány hitelélül: 2024. december 23.

Mátrai
.....
Mátrai Szabó Enikő jegyzőkönyv-vezető

ALÁÍRÓLAP

Tervező:	KRATU Településmérnöki és Tanácsadó Kft. képviseli: Sin Emília ügyvezető 1038 Budapest, Róza köz 3/A adószám: 32100996-2-41	
Településtervezés:	Sin Emília vezető településrendező tervező területrendező tervező TT/1 01-4657/11, TR 01-4657	
Tájrendezés-, zöldfelület tervezés környezetvédelem:	Koprda Ildikó vezető zöldfelületi és tájrendezési tervező TK 01-5171, K 01-5171, TR-01-5171	
	Veklyuk Vivien tájrendező és kertépítő mérnök	
Társadalom-, gazdaság, településtervezés	Surinya Dóra geográfus	
Közlekedéstervezés:	Mobil City Mérnöki Tanácsadó Bt. Macsinka Klára ügyvezető vezető tervező okl. építőmérnök 13-1017, KÉ-K, Tkö	
	Szücs Gergely okl. építőmérnök	
Közműtervezés:	KÉSZ Közmű és Energetikai Tervező Kft. Hanczár Zsoltné ügyvezető vezető tervező okl. gépészmérnök okl. városépítési szakmérnök TE, TH, TV-01-2418	
Régészet:	Dr. Tankó Károly régész, örökségvédelmi szakértő OKM 289-5/2008	
Főépítész:	Székely Nóra PM/44/2011	

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A HATÁLYOS KONCEPCIÓ FŐ ELEMEI.....	3
II.	TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV.....	4
1.	JÖVŐKÉP	4
1.1.	A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji-természeti, épített és műszaki környezetére vonatkozóan.....	4
2.	STRATÉGIA	5
2.1.	A településfejlesztési alapelvek	5
2.2.	A rövid-, közép- és hosszú távú stratégiai, tematikus-ágazati fejlesztési célok, illetve az ezekhez kapcsolódó részcélok meghatározása.....	6
2.3.	A jövőkép, a stratégiai célok, a tematikus-ágazati célok és a részcélok kapcsolata	7
2.4.	A részcélok bemutatása	8
3.	CSELEKVÉSI PROGRAM	23
3.1.	A célokhoz kapcsolódó feladatok, tevékenységek meghatározása.....	23
3.2.	A fejlesztési akcióterületek bemutatása	26
4.	MONITORING	27
5.	HATÁROZAT TERVEZET	28

MELLÉKLET: Településfejlesztési tervlap

I. A HATÁLYOS KONCEPCIÓ FŐ ELEMEI

A község 2005-ös fejlesztési dokumentuma a Településfejlesztési Konceptió Vázlat nevet viseli, **hosszabb terjedelemben és részletesebben mutatja be a község fejlesztési céljait**. A TFK-ban a szerzők nagy hangsúlyt fektettek a község szempontjából meghatározó, **magasabb rendű területfejlesztési dokumentumok releváns elemeinek** bemutatására. Ezen dokumentumok a település és térségének vonatkozásában **főleg a turisztikai (elsősorban falusi turizmus) fejlesztési lehetőségeket, az épített és természeti értékek védelmét, illetve a határ menti együttműködések fontosságát hangsúlyozzák**.

A TFK tartalmaz egy **SWOT analízist**, amely a település adottságait értékeli az erős és gyenge pontok, illetve a lehetőségek és veszélyek felsorolásán keresztül. A fejlesztési dokumentum **2 fejlesztési változatot** vázol, egy intenzívebb és egy mérsékeltőbb változatot, illetve a második verzió mellé állva felsorolja a **fenntartható településfejlesztés** (a virágzó közösségek, működő gazdaság, egészséges környezet alappilléreivel) elveit. A TFK rögzíti az **általános fejlesztési célokat**, melyek összefoglalva az alábbi táblázatban olvashatóak.

Nagyhuta TFK (2005) – fejlesztési célok	
Humán erőforrás fejlesztés	A munkaerő képzettségének javítása, a térségi középiskolák és szakképző intézmények további fejlesztésével, a technikai fejlesztés mellett új és korszerű, piacképes szakmák és szakirányok bevezetése, felnőttképzés, Pálháza nagyfokú részvételével. Pálháza idősgondozási programjának további bővítése.
Gazdaságfejlesztés	A kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése mellett a kkv-k számára az új szervezési, vezetési, marketing és technológiai ismereteinek megszerzése, bővítése. A minőségbiztosítási rendszer kiépítése a térség vállalkozásainak körében.
Kulturális örökség védelem	Az örökség védelem szempontjából fontos részterületek szabályozásának megalkotása egységes szemlélet alapján. Gazdasági háttér megteremtése, minőségvédelem, image teremtés.
Turizmus fejlesztés	A falusi turizmus fejlesztése elsősorban minőségi szálláshelyfejlesztésekkel. A falusi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások és programlehetőségek megteremtése. A kerékpáros turizmus fejlesztése: kijelölt kerékpáros útvonalak kialakítása, kerékpárutak építése, kerékpáros pihenő és piknikező helyek, esőbeálló kialakítása, illetve háttérszolgáltatások, így térségi szintű kerékpárkölcsonzó és kerékpárszerviz hálózat létrehozása. A vadászturizmus fejlesztése: magaslesek és etetők karbantartása, korszerű vadgazdálkodás megvalósítása, új vadászházak építése és a régiék felújítása, szigorú szakmai felügyelet és ellenőrzés mellett megvalósított marketing tevékenység, pl. szakmai napok, vadgazdálkodási konferenciák szervezésével a térségben. A lovas turizmus fejlesztése: lovas bázisok és lovas túraútvonalak kialakítása, hozzáértő szakemberektől kapott magas színvonalú

szolgáltatások a sétalovaglás, tereplovaglás és futószáras lovaglás oktatás terén. A marketing fejlesztése az információs hálózat fejlesztésével, turisztikai adatbázisok és promóciós eszközök létrehozásával, a turisták térségen belüli tájékozódásának segítségével.

A fejlesztési dokumentum bemutatja a **fejlesztési szempontokat**, területi és térségi potenciált, illetve az **átalakulás feltételeit, lehetőségeit és korlátait**. Ennek keretében célként kiemelésre kerül a településfejlesztés során a természeti és épített értékek védelme, a különböző karakterek védelme, az ökoturizmus, egy gazdasági stratégia kidolgozása, az ellátó rendszer állapotának és kapacitásának feltárása, az önkormányzat szerepének növelése a településfejlesztésben, egy monitoring rendszer kialakítása, a fejlesztési koncepció folyamatos felülvizsgálatának szükségessége, illetve a tudatos településfejlesztés.

A TFK tartalmazza a **kitörési pontok, fejlesztési célok, programok** ismertetését, általános célkitűzésként megfogalmazva a településen élők életkörülményeinek javítását, illetve a pályázati lehetőségek bemutatását. A fejlesztési dokumentumban hosszabban megfogalmazásra kerül a **település jövőképe**, amelyben a **fenntartható fejlődés elve** kulcsszerepet kap és megjelenik a természeti, táji és épített értékek védelme, a helyi kézműipar és feldolgozóipar fejlődése, illetve az erdőtelepítés.

A TFK felsorolja és röviden bemutatja a **konkrét helyi rendezési és fejlesztési programokat**, melyek a fenti célokhoz kapcsolódnak. A fejlesztési dokumentum egy **célpiramissal** zárul.

II. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji-természeti, épített és műszaki környezetére vonatkozóan

A megalapozó vizsgálat alapján megállapítható, hogy a település akkor képes kiegyensúlyozottan működni és fejlődni hosszú távon, ha megtartja népességét, megőrzi egyedi táji, természeti adottságait és a kialakult településkarakter harmóniáját. Őrzi épített értékeit és ápolja szellemi örökségét, hagyományait, valamint erősíti identitástudatát és közösségét. Bővíti és erősíti térségi kapcsolatait és minél nagyobb fokú önellátásra, illetve térségi együttműködésre törekedve, lehetőségeihez mérten szélesíti a minőségi ellátások, szolgáltatások és helyi munkalehetőségek körét, fenntarthatóan fejleszti humán- és műszaki infrastruktúráját. Az értékvédelmet szem előtt tartva színvonalas módon bemutatja épített és táji, természeti értékeit.

A jövőkép tömör megfogalmazása:

**„NAGYHUTA, A NÉPESSÉGÉT SZILÁRDAN MEGTARTÓ,
ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETÉVEL HARMÓNIÁBAN ÉLŐ,
ÉRTÉKEIT ŐRZŐ ÉS BEMUTATÓ, ERŐS KÖZÖSSÉG A ZEMPLÉNBEN”**

2. STRATÉGIA

2.1. A településfejlesztési alapelvek

Kezdeményező és rendszerelvű településüzemeltető és településfejlesztési szemlélet kialakítása, megerősítése: ennek lényege, hogy az önkormányzat elébe megy a várható eseményeknek, kihívásoknak és ezáltal tudatosabban tud részt benni a fejlesztési folyamatokban. Mindig számol a legkülönbözőbb összefüggésekkel, integrált megközelítésekkel, így egyidejűleg képes figyelembe venni a község belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat.

Egyetértés a fejlesztési irányokban és prioritásokban: alapvető feltétel a község és közvetlen környezetének politikai-, szakmai- és civil szervezeteinek, vállalkozásainak széleskörű együttműködése, és a fejlesztési elképzelések kapcsán kialakított konszenzusa. Az együttműködés, egyetértés hiányában nem valósíthatóak meg még a legjobban megtervezett programok sem.

Alulról szerveződés: a csupán a központi stratégiák megvalósításával szemben azt jelenti, hogy a helyi érdekű társadalom- és gazdaságfejlesztési stratégia kialakítása és megvalósítása a helyi adottságokra, értékekre és lehetőségekre építve, a helyi szereplőkkel együttműködésben történik.

Integrált megközelítés, komplexitás: a településfejlesztés nem csupán a műszaki megújításra törekszik, a tervezés során ugyanolyan súllyal kell figyelembe venni a társadalmi és gazdasági tényezőket. Olyan összetett gondolkodásra és tervezési szemléletre van szükség, amely képes átlátni a különböző irányú fejlesztések egymást feltételező és egymást erősítő összefüggéseit, és ezt a helyi közösséggel szorosan együttműködve próbálja megvalósítani, ami által társadalomépítési, gazdaságfejlesztési és környezeti megújítási folyamatok is megvalósulnak.

Fenntarthatóság: a településfejlesztés hosszú távú folyamat, amelyben a fenntarthatóság társadalmi, gazdasági és környezeti szinten együttesen jelenik meg. A külső források bevonása a helyi erőforrások mobilizálását, arányának növelését eredményezi. A hatásoknak való kiszolgáltatottság csökkentésére a leginkább célravezető módszer a helyi önfenntartásra való törekvés, egyfajta modern, nem bezárkózó autonómia kialakítása.

Értékteremtő és értéknövelő megközelítés: az önkormányzat azon igényét jeleníti meg, hogy a forrásokat még hatékonyabban hasznosítsa és fektesse be a helyi társadalomba és gazdaságba. Ebben a megközelítésben úgy kell tekinteni a humánerőforrásra, illetve az épített és természeti értékekre, mint fontos erőforrás, a munkaerő továbbképzésére és az értékek megóvására, értékőrző fejlesztésére pedig, mint célzott befektetés.

Vállalkozás megtartó, vállalkozás ösztönző stratégiák: ennek a stratégiának az a célja, hogy a betelepülni vágyó, illetve a helyi alakuló és már működő vállalkozások elégedettek legyenek, ezáltal a települést válasszák működési területüknek, illetve ne helyezték át működésüket más településre. Az önkormányzat, kevés közvetlen beavatkozási eszköze révén, ösztönző, támogató, a működést könnyítő lépésekkel, információkkal segítheti a vállalkozásokat. Ezek közé tartozik az adminisztratív segítségnyújtás, az üzleti tanácsadó szolgáltatás, a vállalkozói hálózatok kiépítése, és egyéb, az önkormányzat által nyújtható specializált szolgáltatások.

2.2. A rövid-, közép- és hosszú távú stratégiai, tematikus-ágazati fejlesztési célok, illetve az ezekhez kapcsolódó részcélok meghatározása

Stratégiai célok

- Népeségmegtartó erő növelése, a társadalmi és gazdasági feltételek javítása
- Tájji, természeti és épített környezet megőrzésére és értéktudatos fejlesztésére alapozott ökotudatos turizmusfejlesztés
- Műszaki infrastruktúra fejlesztése, fenntartható települési környezet kialakítása

Tematikus-ágazati célok

- A szolgáltatások rendszerének fejlesztése, a társadalmi kohézió erősítése
- A helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés
- A harmonikus településkarakter és a jellegzetes tájji, természeti adottságok védelme, fejlesztése és kapcsolódó turisztikai fejlesztések
- Fenntartható, hagyományos, természetkímélő tájhasználat ösztönzése, potenciál kiaknázása
- A műszaki infrastruktúra fejlesztése és a környezeti állapot javítása a klímabarát szemlélet mentén

Részcélok

A tematikus-ágazati célok további részcélokkra bonthatóak, melyek az alábbi, a célok rendszerét bemutató táblázatban láthatóak.

2.3. A jövőkép, a stratégiai célok, a tematikus-ágazati célok és a részcélok kapcsolata

JÖVŐKÉP	„Nagyhuta, a népességét szilárdan megtartó, épített és természeti környezetével harmóniában élő, értékeit őrző és bemutató, erős közösség a Zemplénben”				
STRATÉGIAI CÉLOK	Népességmegtartó erő növelése, a társadalmi és gazdasági feltételek javítása		Táji, természeti és épített környezet megőrzésére és értéktudatos fejlesztésére alapozott ökotudatos turizmusfejlesztés	Műszaki infrastruktúra fejlesztése, fenntartható települési környezet kialakítása	
TEMATIKUS-ÁGAZATI CÉLOK	A. A szolgáltatások rendszerének fejlesztése, a társadalmi kohézió erősítése	B. A helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés	C. A harmonikus településkarakter és a jellegzetes táji, természeti adottságok védelme, fejlesztése és kapcsolódó turisztikai fejlesztések	D. Fenntartható, hagyományos, természetkimélő tájhasználat ösztönzése, potenciál kiaknázása	E. A műszaki infrastruktúra fejlesztése és a környezeti állapot javítása a klímabarát szemlélet mentén
RÉSZCÉLOK	1. A közszolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése	1. A gazdasági környezet feltételeinek javítása, vonzó vállalkozói környezet kialakítása	1. Az épített értékek és a településkarakter védelme	1. A természeti környezet megőrzése fenntartható hagyományos tájhasználattal, az extenzív folyamatok támogatásával	1. A gyalogos, kerékpáros és helyközi közösségi közlekedés javítása, fejlesztése
	2. Rekreációs és sportrendezvények számának bővítése, közösségi terek fejlesztése, kialakítása	2. A munkavállalók képzettségének, versenyképességének javítása	2. A zöldfelületek településkarakterhez igazodó, ökológiai és használati értékét növelő fejlesztése a rekreációs és sport tevékenységek szolgálatára	2. Klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése, erdőterületek megőrzése, természetkimélő erdőgazdálkodás támogatása	2. Csapadékvíz megtartása, megfelelő felszíni vízelvezetés megoldása, mezőgazdasági öntözés
	3. A fiatalok identitástudatának erősítése a közösség kohéziós erejével és a hagyományörzés szerepének erősítésével	3. Helyi adottságokra, értékekre, térségi együttműködésre alapozott turizmusfejlesztés	3. Táji, természeti értékek megőrzése, fenntartható, (öko)turisztikai irányú fejlesztése		3. Megújuló energiaforrások felhasználási körének bővítése, az energiahasználat korszerűsítése

2.4. A részcélok bemutatása

A. A szolgáltatások rendszerének fejlesztése, a társadalmi kohézió erősítése

A.1. A közzolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése

Alacsony lélekszámú településről lévén szó, a község számára hosszabb távon sem lehet reális cél, hogy minden közzolgáltatás helyben elérhetővé váljon. Ugyanakkor **a népességmegtartó erő növeléséhez mindenképpen szükséges a település közzolgáltatásainak fejlesztése**, az ellátások színvonalának, körének és kapacitásának növelése. A **meglévő közintézmények folyamatos fejlesztése**, korszerűsítése (pl. épületenergetikai felújítás, akadálymentesítés, informatikai fejlesztések) mellett a demográfiai folyamatokhoz, az egyre nagyobb arányt képviselő idős lakossághoz igazodva, elsősorban az **egészségügyi és szociális ellátás** fejlesztésére kell nagy hangsúlyt fektetni. Tekintettel a népesség, országosan is jellemző rossz egészségügyi állapotára, kiemelten fontos **a lakosság egészségtudatosságának a fejlesztése**. Ehhez szervezett és folyamatos egészségkommunikációra van szükség, civil szervezetek és népegészségügyi szakemberek bevonásával fontos a lakosság figyelmét felhívni az egészséget veszélyeztető kockázati tényezőkre, illetve az egészséges életmód, a prevenció és a szűrővizsgálatok fontosságára. A településnek ezért folyamatosan keresnie kell a lehetőségeket **egészségmegőrző programok és szűrések szervezésére**, lehetőség szerint helyben, a községben. Az egészségmegőrzéshez szorosan kapcsolódik **a megfelelő sportolási és rekreációs** (pl. funkcionális sportterületek és zöldfelületek, színvonalas közművelődés segítségével) **lehetőségek biztosítása** a településen, illetve a lakosság egészségtudatos szemléletmódjának már a gyerekkorban (akár már az óvodában) történő kialakítása. Bár a településeknek nincsen ráhatása az egészségügy országos és területi rendszerére, de fontos célként kell kiemelni **az egészségügyi ellátások minél közvetlenebb, könnyebb elérését**, az utazási idők minél nagyobb mértékű csökkenését.

A szociális ellátás tekintetében **elsősorban az idősellátáshoz és a szenvedélybetegek ellátásához kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése a cél**. Fontos feladat, hogy **minél több** nappali ellátás keretében elérhető **szolgáltatás álljon helyben rendelkezésre**, a lehető legmagasabb színvonalon. Ilyen szolgáltatások például a csoportos foglalkozások, az egészségügyi állapot folyamatos figyelemmel kísérése, illetve a változatos kulturális programok vagy a kirándulások. A községben **cél egy idősek klubja, valamint egy szenvedélybeteg klub kialakítása**. Hosszabb távon **cél lehet egy bentlakásra is lehetőséget nyújtó, időskorúak és akár szenvedélybetegek ellátását is végző intézmény létrehozása**, a környező településekkel közösen, **társulás formájában**. Az intézmény számára a legideálisabb helyszínnek Pálháza mutatkozik.

A **nevelés-oktatás** esetében, helyi intézmény híján, a társulás által fenntartott Pálháza színhelyű óvoda és mini bölcsőde kapcsán fogalmazódhat meg célként az **óvodai és különösen a bölcsődei férőhelyek bővítése**, valamint a **nyitva tartás rugalmasabbá tétele**, jobban illeszkedve a szülők ingázási szokásaihoz, időbeosztásához (korábban nyitnak és később zárnak).

A.2. Rekreációs és sportrendezvények számának bővítése, közösségi terek fejlesztése, kialakítása

A településen hagyományosak és rendszeresek a szabadtéri **rendezvények, események**, amelyek **a közösségi élet kiemelt színterei**. A programok, rendezvények helyszínei legtöbbször a közintézmények és azok környezete. Az önkormányzat számára fontos célkitűzés **a meglévő rendezvényterületek, közösségi terek fejlesztése, illetve kiemelkedően fontos új területek kialakítása**. Egy rendezvényterület kialakítására kiváló helyszínként kínálkozik **a hivatal környezete vagy a belterület északi részén**, a Petőfi Sándor utca keleti oldalán fekvő terület. A már meglévő rendezvényszerű esetében a fejlesztés fontos szempontja, hogy az időjáráshoz való alkalmazkodást lehetővé téve, a szabadtéri létesítményen kívül **igényesen kialakított fedett** (pl. rendezvénysátor, pavilon, filagóriák), **illetve beltéri helyszín is rendelkezésre álljon**, lehetőleg a szabadtéri rendezvényterület szomszédságában. A már sikeresen működő rendezvények továbbfejlesztéséhez és új programok életre hívásához mindenképpen szükséges **új rekreációs és sportterületek kialakítása** is. Hiszen egy-egy jól kialakított, színvonalas rekreációs és sportterület egyszerre szolgálhat a helyiek számára közösségi helyszínként és kínálhat minőségi kikapcsolódási, sportolási lehetőséget, illetve bírhat akár turisztikai vonzerővel. Ahhoz, hogy ezek a rekreációs és sportterületek minél nagyobb mértékben kihasználásra is kerüljenek, **fontos szempont ezen területek lokációja** (lehetőleg minél közelebb a településközpontozhoz), valamint **a minél sokoldalúbb, multifunkcionális kialakítása**. Célszerű a **minden korosztály igényeinek megfelelő** rekreációs és sportfunkciók kialakítása (pl. játszótér, a fiatalok számára szolgáló ügyességi pályák, labdarúgó pálya, kondi park), **illetve az ezen funkciókhoz kapcsolódó rendezvények**, pl. sportág választó sportnap, egészségnap szűrésekkel, falunapi sportprogramok **lehetőségének a megteremtése**. A rekreációs és sport rendezvényterületeket érdemes úgy megvalósítani, hogy **már a tervezésbe is bevonásra kerülnek a helyi lakosok** (pl. igényfelméréssel), elősegítve ezáltal, hogy a területet még inkább a magukénak érezzék. Az érintettek a terület kiépítésében, gondozásában, megóvásában is szívesebben vesznek részt, ha részesei voltak már a tervezésnek is. Amennyiben a fenti szempontok mentén sikerül megvalósítani ezen **új rekreációs és sport rendezvényterületeket**, azok **igazi találkozóponttá, közösségi helyszínné válhatnak**, és komoly szerepet vállalhatnak a **társadalmi kohézió** megteremtésében, erősítésében.

A.3. A fiatalok identitástudatának erősítése a közösség kohéziós erejével és a hagyományörzés szerepének erősítésével

A **népességmegtartó erő nagyságát** nem csak a helyi szolgáltatások vagy a munkahelyek száma **befolyásolja**, hanem az olyan társadalmi tényező is, mint **a helyi közösség ereje, a társadalmi kohézió mértéke**. A közösségek egyik alapját egy-egy érték felismerése és annak védelme, az **értéktudatos szemlélet**, illetve tevékenység adja. Ennek köszönhetően kialakulhat és **megerősödhet az identitástudat, illetve a lokálpatriotizmus, amely mára**, elsősorban a fiatalabb generációk körében, de a népesség egészét tekintve is **jelentősen**

meggyengült. A település **számos értéket** tudhat a magáénak, **amelyeket érdemes a középpontba emelni.** Ilyen érték a nyugodt, falusias karakter, a néphagyományok, a nemzetiségi kötődés és a vallási értékek, illetve nem utolsósorban az az egyedi és értékes természeti környezet, amely a Zemplén sajátja. Mindezeket figyelembe véve az önkormányzat számára **kiemelt célkitűzés kell legyen az érték-központúság.** Ezért mindamellett, hogy a lehető legnagyobb mértékben **segíti a közösségeket, civil szervezeteket** (pl. anyagi támogatás formájában, közösségi tér biztosítása által), **kiemelt figyelmet kell fordítani a közművelődési intézményekre, illetve elsősorban a kulturális, hagyományőrző rendezvényekre, programokra.** A **Könyvtári, Információs és Közösségi Hely** műszaki **fejlesztése, korszerűsítése** (pl. épületenergetikai felújítás, akadálymentesítés, infokommunikációs fejlesztések, könyvállomány frissítése) mellett célszerű olyan **közművelődési szakember alkalmazása** (akár több településsel közösen), akinek a feladata egyebek mellett kulturális programok, rendezvények szervezése, koordinálása, valamint a közösségszervezés. Az önkormányzat számára célként rögzíthető ezenkívül egy olyan **települési értéktár kialakítása**, melyet helytörténeti, néprajzi és nyelvi emlékek, értékek gyűjtésének, dokumentálásának és bemutatásának céljával hoznak létre. Az értéktár természetesen **folyamatosan bővíthető.**

Az önkormányzat további céljaként fogalmazható meg **a kialakítás alatt álló Tájház megnyitása és folyamatos fejlesztése.** Az **állandó és időszakos kiállítások** mellett cél lehet **kézműves műhely, ajándékbolt kialakítása**, valamint a tájháznak helyet adó épület közelében **szabadtéri kiállítóhelyszín kialakítása.** A Tájház élőbbé és ezáltal vonzóbbá tétele érdekében célszerű a **technikai vívmányok alkalmazása**, amelyek lehetővé teszik az interaktívabb kiállítások létrehozását. Összességében olyan intézmény kialakítása a cél, amely **autentikus és színvonalas helyszínül** szolgál a hagyományőrző és egyéb kiállításoknak, programoknak, csoportfoglalkozásoknak, ezáltal bővíti a település közművelődési, kulturális és turisztikai lehetőségeit is, illetve a község rendezvényhelyszíneinek, közösségi színtereinek sorát.

A rendezvények esetében nagyon fontos egyrészt **a már sikerrel futó rendezvények továbbvitele és színvonalának emelése**, másrészt olyan **új programok életre hívása, amelyek elsősorban a hagyományőrzést, a helyi és térségi tradíciókat, akár a kézműves hagyományokat, akár az erdőgazdálkodás és az állattartás hagyományait állítják a középpontba.** Ezen népi kultúrát népszerűsítő hagyományőrző rendezvények gasztronómiai programokkal, kézműves foglalkozásokkal és vásárral vonzó programlehetőséget kínálnak nem csak a községben vagy a térségben élők, hanem a távolabbról érkezők számára is. Jó lehetőségek rejlenek az **egy-egy szomszédos településsel együtt megrendezett eseményekben** is, amelyek mindamellett, hogy szélesebb körű érdeklődésre számíthatnak, erősítik a települések közötti partnerkapcsolatokat. A fentiekén túl érdemes olyan **programsorozatot** életre hívni, melynek keretében **a résztvevőknek lehetőségük nyílna** könnyedebb, szórakoztató formában (pl. gyűjtőfüzetbe történő pecsétgyűjtés, pontgyűjtés, a településhez kötődő megnyerhető ajándékok segítségével) **jobban megismerni a településüket és annak térségét**, az épített értékeket, a hagyományokat és a természeti kincseket.

B. A helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés

B.1. A gazdasági környezet feltételeinek javítása, vonzó vállalkozói környezet kialakítása

A népességmegtartó erő növelésének a társadalmi szempontok mellett természetesen gazdasági aspektusai is vannak. A **település gazdasági teljesítményének növeléséhez, a munkahelyteremtéshez** általános célkitűzésként rögzíthető **a helyi gazdasági környezet javítása**, a támogató vállalkozói környezet kialakítása és fenntartása, amely mind a meglévő gazdasági szervezetek fejlődése, mind pedig az új vállalkozások letelepedésének ösztönzése érdekében fontos. A helyi gazdasági környezet javításához mindenképpen szükséges **az önkormányzat támogató, proaktív magatartása** (pl. folyamatos egyeztetések a gazdasági szereplőkkel, tanácsadás többek között jogi, adó és marketing kérdésekben). Nagy segítséget adhat az önkormányzat a helyi gazdasági szervezetek, illetve a vállalkozni kívánó helyiek számára a **vállalkozói ismeretek bővítésével**. Célszerű ezért **rendszeres jelleggel előadásokat, képzéseket szervezni** többek között a vállalkozási, pénzügyi, jogi, informatikai alapismeretek, a pályázatfigyelés és a pályázatírás részleteinek, illetve a hitellehetőségek ismeretének az elsajátítása érdekében. Érdemes **külön figyelmet fordítani** azon egyénekre és vállalkozásokra, akik **mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, illetve idegenforgalmi profilú vállalkozást kívánnak elindítani vagy már ilyen vállalkozást működtetnek**. Ezen vállalkozni vágyók és vállalkozók számára célszerű olyan **tematikus képzéseket** szervezni, ahol a vállalkozási alapismeretek mellett megismerhetik egyebek között az aktuális gazdasági trendeket és lehetőségeket, valamint a marketing tevékenység fontosságát és mikéntjét.

A helyi leendő vagy már aktív gazdasági szereplők támogatásán túl kiemelkedően fontos az **új gazdasági szervezetek letelepedésének ösztönzése** is, amelynek fontos eszközei a betelepülni szándékozó vállalkozásokkal folytatott **folyamatos egyeztetések**, illetve az **adókedvezmények**. Az új vállalkozások esetében fontos szempontként kell rögzíteni, hogy **elsősorban mezőgazdasági** (zöldség- és gyümölcsstermesztés, illetve feldolgozás, állattenyésztés), **erdőgazdálkodási, illetve idegenforgalmi profilú gazdasági szervezetek letelepedése a cél**, hiszen ezen tevékenységeknek vannak **hagyományai és jó adottságai** is a településen, ezen ágazatok **nem gyakorolnak jelentős környezeti hatást, illetve nagyobb az élők munkája igényük is**.

Ki kell emelni ezen kívül a **térségi együttműködések fontosságát**. Célként fogalmazható meg a **folyamatos kooperáció** a térségi települések önkormányzataival, valamint gazdasági szereplőivel, például **gazdasági fórumok** segítségével, melyeken körbejárhatóak a problémák és a lehetőségek (pl. térségi gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, turizmusfejlesztés). A folyamatos együttgondolkodás segítségével akár **közös fejlesztési célok** is meghatározhatóak, melyek megvalósítására **közös projektek, pályázati tevékenységek** is elképzelhetőek.

A fentiek hozzájárulnak a **helyi gazdaság környezettudatos erősödéséhez, a munkahelyteremtéshez**, ezzel összefüggésben az **ingázás mértékének csökkenéséhez** és nem utolsósorban az önkormányzat **iparűzési adóbevételének növekedéséhez is**.

B.2. A munkavállalók képzettségének, versenyképességének javítása

Ugyan az utóbbi időszakban jelentősen javult a település lakosságának képzettségi helyzete, **a helyi munkaerő képzettsége még mindig jelentősen kedvezőtlenebb az országosnál.** Mivel a versenyképesség szempontjából a képzettségnek igen fontos szerep jut, ezért **kiemelt feladat a községben a képzettségi helyzet javítása,** amellyel javíthatóak a helyiek életkörülményei és növelhető a település gazdasági ereje.

A képzettségi helyzet javításában a minél színvonalasabb nevelés és oktatás biztosítása mellett **fontos szerep jut a felnőttképzésnek, a továbbképzéseknek, illetve átképzéseknek.** Elsősorban olyan ismereteket, képesítést adó **tanfolyamok szervezése a célravezető,** melyek elvégzése után **a munkavállalók jobban érvényesülhetnek a helyi és térségi munkaerőpiacon,** elősegítve ezzel a helyben maradást. A képzések rendszeres megszervezése és **sikere nagyban függ a térségi települések együttműködési képességétől.** Egy, a foglalkoztatottak versenyképességének javítását célzó **közös, térségi szintű továbbképző, átképző rendszerrel** jelentősen csökkennek a települések egyéni terhei, illetve kialakulhat és hosszú távon is sikerrel működtethetővé válhat egy színvonalas képzési rendszer. A folyamatos, megfelelő kínálatot nyújtó tanfolyamok egyrésztől hozzájárulhatnak egy, **a helyi igényekhez sokkal jobban alkalmazkodó képzettségi struktúra** kialakulásához, másrésztől és ezzel összefüggésben, **jelentősen csökkenthetik** a településről eljárók jelenleg igen magas számát, **az ingázás mértékét.** Ezen közös képzési rendszerben a tanfolyamok lebonyolítására (a helyszín és az oktatói gárda tekintetében is) **bevonhatóak Pálháza és a térség oktatási, képzési intézményei** (pl. Sátoraljaújhely, Sárospatak intézményei). A térség erős mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási profiljára és hagyományaira, valamint az erősödő idegenforgalmi tevékenységre alapozva **célszerű nagy hangsúlyt fektetni azon képzésekre, melyeken a résztvevők a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és az erre épülő feldolgozóipari, valamint a turizmushoz kötődő szakmák tudását tudják elsajátítani.** A képzésekben résztvevőket **célszerű abban is segíteni, hogy minél könnyebben eljussanak a képzés helyére** (pl. kisbuszos különjáratokkal).

A képzettség tekintetében **nagy hangsúlyt kell fektetni a fiatal, pályakezdő munkavállalók, valamint az esélyegyenlőség tekintetében leginkább érintett társadalmi csoportok,** elsősorban a mélyszegénységben élők és a romák, a nők, az idősek, illetve a fogyatékkal élők **versenyképességének a javítására.** A **fiatalok számára** jelentős támogatást jelenthet, ha az önkormányzat rendszeres jelleggel **pályaorientációs és karrier tanácsadásokat** szervez, illetve olyan **tréningeket** indít, **amelyek a vállalkozóvá válást célozzák.** Az **esélyegyenlőség tekintetében leginkább érintett társadalmi csoportok esetében a képzettség javításával a cél a hátrányok** (pl. az általános alulképzettség, informatikai tudás hiánya, előítéletek, szerény nyugdíj, a gyermekvállalás melletti munkavégzés problematikája) **ledolgozása,** ezáltal az életminőség javítása. A munkavállalók képzettségének, versenyképességének javítását elérendő, a fent említett munkavállalói csoportok fókuszba helyezésével **célszerű egy részletes program,**

koncepció kidolgozása az önkormányzat részéről, **amely rögzíti a képzettségi és foglalkoztatási helyzet javításának lehetőségeit, feladatait.** Ilyen lehetőségek egyebek mellett a tanácsadások, az informatikai alapismeretek megszerzését és bővítését célzó képzések, a flexibilisebb munkahelyek, a rész munkaidő és távmunka lehetősége, illetve a kooperáció a hasonló problémákkal küzdő térségbeli településekkel és vállalkozásokkal.

B.3. Helyi adottságokra, értékekre, térségi együttműködésre alapozott turizmusfejlesztés

A település és tágabb környezete igen kedvező turisztikai adottságokkal rendelkezik. Ilyen adottság egyebek mellett a nyugodt falusias karakter, az épített és kulturális értékek, valamint az a változatos domborzati viszonyok, kiterjedt erdőségek és vizes élőhelyek jellemezte egyedi és értékes természeti környezet, amely a Zempléni-hegység sajátja. Ezen természeti és épített értékeknek köszönhetően **adja magát annak a lehetősége, hogy a turizmus sikeres fejlesztésével az idegenforgalmi ágazat a település húzóerejévé váljon.**

A község adottságait és az önkormányzat fejlesztési elképzeléseit figyelembe véve a turisztikai fejlesztéseket elsősorban a nyugodt, falusias karakteren és a hagyományőrzésen alapuló **falusi turizmus**, valamint a természeti környezet lehetőségeit kiaknázó **aktív turizmus, legfőképpen a természetjáró-, a kerékpáros-, a lovas- és az ökoturizmus** előtérbe helyezésével célszerű megvalósítani. A falusi turizmus élénkítése kapcsán az önkormányzatnak elsődlegesen a közművelődési, hagyományőrző intézmények, illetve a hagyományőrzést a középpontba állító rendezvények fejlesztését, életre hívását kell célként kitűzni. A táji, természeti adottságokat kiaknázandó a természetjárás és kerékpározás (pl. tanösvények kialakítása, a gyalogos és kerékpáros túraútvonalak mentén pihenőhelyek kiépítése, kerékpáros szervízpontok létesítése), a tereplovaglás (lovastúra útvonalak kijelölése, lovastúrák szervezése), illetve a vadászat (pl. vadászházak felújítása, újak kialakítása) feltételeit kell javítani.

Az idegenforgalmi ágazat fejlesztése kapcsán **fontos egyrészt, hogy a turizmusfejlesztésre irányuló bármely tevékenységnél az elsődleges szempont a táji, természeti környezet és az épített értékek tiszteletben tartása, megóvása kell legyen.** Másrészt az idegenforgalmi potenciál növeléséhez **alapvetően szükséges a megfelelő turisztikai háttérinfrastruktúra megléte.** Fontos, hogy a térségbe érkezőket be tudja vonzani, meg tudja állítani a település, akár egy szálláshellyel, étteremmel, kávézóval, kereskedelmi vagy szolgáltató egységgel. Ezért **mindenképpen szükséges a megfelelő számú, illetve színvonalú vendéglátó, kereskedelmi és szolgáltató egység megléte a településen,** kiemelkedő célkitűzés tehát új egységek kialakítása (pl. vendégház, bisztró, kerékpáros szervízpont), valamint a meglévők fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan célként rögzíthető **a lakásállomány folyamatos figyelemmel kísérése,** valamint az önkormányzat pénzügyi lehetőségeihez mérten a kihasználatlan ingatlanok egy részének megvásárlása, illetve ezek megvásárlására turisztikai befektetők felkutatása, hiszen **a kihasználatlan ingatlanok a turizmusfejlesztés fontos elemei lehetnek.** A térségben az utóbbi időszakban sok leromlott állagú, kihasználatlan lakóépület is gazdát cserélt és igényes, értékőrző felújítás után vendégházként került hasznosításra, amely jelzi, hogy elindultak a pozitív folyamatok.

A turizmusfejlesztést előremozdíthatja a községben, hogy a településen áthaladó kéktúra útvonalon túl a Kemence-patak, illetve a Komlóska patak völgyében **térségi kerékpárútvonal**, a település északnyugati részét átszelve pedig **országos kerékpárútvonal kijelölése tervezett**, melyek Telkibánya, Bózsva, Kishuta és Háromhuta irányába biztosíthatnak majd kerékpáros kapcsolatot. A szálláshelyfejlesztés tekintetében **turisztikai célterület lehet a Kőkapu és környezete**, amely a környező erdőterületeknek, a halastónak és a kisvasúti megállóknak köszönhetően **kiváló idegenforgalmi adottságokkal rendelkezik** és már jelenleg is turisztikai funkcióval bír (hotel, faházak szállások, étterem, büfé). Az adottságokat célszerű még inkább kiaknázni, akár **hagyományos szálláshelyek** (pl. panzió, apartmanok), akár **a természettel szorosabb kapcsolatot nyújtó szálláshelyek** (pl. kemping, jurta tábor) kialakításával, **kereskedelmi és szolgáltató egységek kialakításával**, valamint a **környező erdőterületek rekreációs célú hasznosításával**. A szálláshelyfejlesztés célterülete lehet a **hivataltól délkeletre fekvő**, jelentős faállománnyal borított **terület** is, amely **a természettel szoros kapcsolatot nyújtó szálláshelyek**, például kemping, faházak vagy jurta tábor kialakítását teszi lehetővé. Ehhez egy kifejezetten nagy, majdnem 2,5 hektáros, nagyrészt önkormányzati tulajdonú terület áll rendelkezésre.

A fentiekén túl a turizmus sikeres fejlesztéséhez elengedhetetlen **a térség más szereplőivel történő aktív és hosszú távú együttműködés**, a meglévő és a tervezett **turisztikai attrakciók**, szolgáltatások **hálózatszerű összekötése, felfűzése**, hiszen a települések egy széles választékú, térségi turisztikai palettát kínálva a jelenleginél jóval **jelentősebb idegenforgalmi vonzerőt** tudnak generálni. Ebben a tekintetben kiemelkedően fontosak a vidékfejlesztési társulások, egyesületek. Ilyen szervezet a **Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület** helyi akciócsoportja. A 2008-ban, önkormányzati, vállalkozói és a civil szféra szereplőivel megalakult szervezet célja a helyi településeken a gazdaság élénkítésének, illetve az életminőség javulásának elősegítése, amelyben **kitüntetett szerep jut a turizmusfejlesztésnek**. Az egyesületnek köszönhető egyebek mellett egy értéktár, a természeti és épített értékeket bemutató és népszerűsítő médiatartalmak, valamint a „Zemplén Kincse” helyi termék védjegy megalkotása. A jövőt tekintve az önkormányzat számára feladatként rögzíthető **az egyesülethez való csatlakozás és a közös munkában való minél aktívabb részvétel**, illetve az egyesület számára célként rögzíthető **egy egységes, térképes turisztikai adatbázis létrehozása**, amely **interaktívan** tájékoztatja az érdeklődőket a Zemplén összes látnivalójáról, attrakciójáról, az éppen aktuális rendezvényekről, programokról, az összes szolgáltatóról, vendéglátóhelyről, szálláshelyről, a sportolási és rekreációs lehetőségekről, illetve helyi termékekről. Jó lehetőséget kínál ezen kívül a térségi gyalogos, kerékpáros és lovas túraútvonalak mentén **egységes, igényes megjelenésű útjelző és tájékoztató táblák** elhelyezése, melyek informálják a túrázót az adott település és a térség látnivalóiról, szolgáltatóiról, szálláshelyeiről, helyi termékeiről. A fenti együttműködési lehetőségek, az attrakciók összekötése mellett mindenképpen említést kell tenni a **közös rendezvények fontosságáról**. A turizmusfejlesztés hatékony eszköze lehet **a már jól működő közös rendezvények továbbfejlesztése**, illetve **a rendezvények számának bővítése**, akár új tematikus, főként a hagyományőrzést, az egykor a megélhetést jelentő tevékenységek (pl.

erdőgazdálkodás, állattenyésztés) bemutatását a középpontba helyező közös rendezvények életre hívása. A rendezvények sorából érdemes kiemelni az évről évre egyre nagyobb népszerűségnek örvendő, már országos szinten is jelentős **Zempléni Fesztivált**, amely minden évben zenei és művészeti előadásokkal, kiállításokkal és gyerekprogramokkal várja a térség számos településén az érdeklődőket. A térség települései számára **komoly turisztikai lehetőséget** jelent programhelyszínt biztosítani a Fesztiválon, ezért **mindenképpen érdemes a részvételre törekedni**.

C. A harmonikus településkarakter és a jellegzetes táji, természeti adottságok védelme, fejlesztése és kapcsolódó turisztikai fejlesztések

C.1. Az épített értékek és a településkarakter védelme

A **nyugodt hangulatú, hagyományos karakterű község**ben egyértelműen a **falusias jegyek** a legdominánsabbak. A jellemzően oldalhatáron álló, előkertes beépítési mód, az épületek egyalakú, viszonylag egységes kialakítása és magassága eredményezte harmonikus, nyugodt utcaképek és nem utolsósorban a település egyedi értékeit képviselő népi építészeti jegyek, közterületi alkotások, a templom, valamint a helyi védelem alatt álló értékek mind hozzájárulnak a település karakterességéhez és egyben **meghatározzák az épített környezet alakításának a megfelelő irányát is. Elsődleges célként kell rögzíteni az épített értékek és a településkarakter védelmét**. Az új beépítéseknél semmiképpen nem cél az utcaképhez nem illeszkedő, tájidegen beépítés, ezek helyett sokkal inkább a **településre jellemző és az utcaképekbe jól beleillő beépítések ösztönzendők**.

A településkarakter és az épített értékek védelmét szolgálja a község **Településképi Arculati Kézikönyve (TAK)**, illetve **Településképi rendelete (TKR)**, ezért az önkormányzat számára kiemelt fontosságú ezen dokumentumok **tartalmának megismertetése a lakossággal és jelentőségük, fontosságuk tudatosítása az itt élőkkel**. Az önkormányzat további fontos feladata a TAK-ban és TKR-ben **védelem alatt álló értéknek szereplő épületek védelmének, karbantartásának a támogatása és figyelemmel kísérése**. Ehhez mindenképpen szükséges egy olyan **értékvédelmi támogatási rendszer** kidolgozása, amely segítségével az önkormányzat ösztönözni és segíteni tudja az **értéktudatos tulajdonosi szemlélet kialakulását**, illetve a védett **épületek értékmező felújítását** (pl. a költségvetésben elkülönített támogatási keret, szakértelemmel rendelkező mesteremberek, szakiparosok felkutatása). A népies karakterjegyekben gazdag épületállomány miatt **érdemes ezenkívül a helyi védelem alatt álló épületek körét folyamatosan bővíteni**, további védelmi javaslatokat rögzíteni.

A művi értékvédelem kapcsán célként rögzíthető a település lakásállományának folyamatos figyelemmel kísérése, a **kihasználatlan, hagyományos karakterjegyeket hordozó ingatlanok körének felmérése**. Az önkormányzatnak a pénzügyi lehetőségeihez mérten törekednie kell a kihasználatlan, hagyományos kialakítású ingatlanok egy részének megvásárlására, hiszen **ezen ingatlanok, az értékmező felújítást, fejlesztést követően bevonhatóak a turizmusfejlesztésbe** (pl. vendégház) vagy **hasznosíthatóak közösségi** (pl. egyesületi helyszín, rendezvényhelyszín), **településüzemeltetési** (pl. szolgálati lakás), illetve **gazdasági célokra** (pl. vállalkozói telephely). Ezzel egyszerre érhető el az üres és

hanyatló épületek helyzetének rendezése, az értékvédelem és a településfejlesztési célok előmozdítása.

C.2. A zöldfelületek településkarakterhez igazodó, ökológiai és használati értékét növelő fejlesztése a rekreáció és sport tevékenységek szolgálatára

A kiemelkedően értékes természeti környezetben elhelyezkedő kis lélekszámú településen, valamint kertesházás környezetben kisebb igény mutatkozik több és nagyobb kiterjedésű közparkok használatára, ezért a zöldfelületfejlesztés során mennyiségi növelés helyett a **minőségi fejlesztést kell előtérbe helyezni**. A kijelölt zöldterületek mennyisége megfelelő a településen, ugyanakkor minden korosztály igényeit kielégítő funkciójú közparkkal, közkerttel nem rendelkezik, egy megfelelően karbantartott játszótér található a Petőfi utcában. **Cél az egy funkciós park használati értékének növelése**, mely a településkarakter vizuális-esztétikai értékének megőrzéséhez és javításához is hozzájárul. A lakosság igényeinek megfelelő, színvonalasan kialakított **rekreációs és sportterületek a közösségi élet fontos színterei**, mivel minőségi időtöltést és kedvezőbb életkörülményeket biztosítanak. A rekreációs funkciók és sportolási lehetőségek bővítésével, például fitness és erősítő pályák, ügyességi sportpályák, foci, kosárlabda, kézilabda és streetball pályák kialakításával, parkosított pihenőhelyek, tanösvény és túraútvonal megállóhelyeinek létrehozásával, ezek a zöld környezetbe ágyazott területek **a fiatalok kiemelt találkozóhelyévé válhatnak**, emellett turisztikai vonzerőt is jelentenek. A település zöldfelületi ellátottságát növeli a templomkert és a temető zöldfelülete is, ezek esetében cél a növényállomány rendszeres karbantartásának biztosítása, valamint a kert megpihenésre alkalmassá tétele. A vonalas zöldfelületi elemek esetében intenzív fásítás a kiterjedt erdőterületekkel körbevett településen nem szükséges, ugyanakkor egy koncepcionális, közművesítési fejlesztésekhez igazodó **attraktív fásítási program** kedvezően befolyásolhatja a település arculatát.

C.3. Táji, természeti értékek megőrzése, fenntartható, (öko)turisztikai irányú fejlesztése

Természeti környezet szempontjából a település **kedvező helyzetben van**, mivel a kiterjedt erdőterületekkel borított Zempléni-hegységben helyezkedik el. A település tájképi és ökológiai szempontból értékes területeinek védelmét a **természetvédelemnek alárendelt tájhasználat, és a településrendezési eszközökben ennek megfelelően területhasználat és övezeti rendszer kialakítása** biztosíthatja. A község teljes közigazgatási területe a Natura 2000 hálózat része, emellett országos szinten **kiemelkedően fontos ragadozómadár-élőhely**. A fészkelő- és táplálkozóterületek védelme érdekében kiemelt cél az **erdők mennyiségének és állapotának fenntartása**, a gyepterületek megóvása, a hagyományos területhasználati módok, mint a kaszálás és legeltetés fenntartása, valamint a biodiverzitás megőrzése. A vízfolyások menti meglévő természetes élőhelyek, társulások természeti értékének védelmét és megőrzését továbbra is biztosítani kell. Intenzív esőzéseknél időszakosan problémát okoz, hogy a Som-patak a felgyülemelő vizet nem képes elszállítani. A **patakmeder komplex rendezésével javíthatók** a lefolyási, vízháztartási

viszonyok, emellett a patak közvetlen ökológiai, funkcionális és esztétikai hatása is hangsúlyozható, továbbá a zöldfelületi rendszer értékes elemeként is szolgál.

Az egyedülálló természeti értékek miatt a **turizmus jelentős ágazatként** van jelen a térségben. A táji- és természeti adottságok oktatási, rekreációs és turisztikai célú hasznosítása azonban, kizárólag a **természeti környezet tiszteletben tartásával és megóvásával** történhet. Nagyhután áthalad az Országos Kéktúra útvonal. Az ökoturisztikai fejlesztések részeként kialakíthatók további a természetjárást elősegítő gyalogos, kerékpáros és lovas túraútvonalak, tanösvények, pihenőhelyek, kerékpáros szervízpontok, szálláshelyek, vadászházak, emellett támogatandó a lovasturizmus és tereplovaglás feltételeinek biztosítása is. Az erdei és vízfolyásokat kísérő tanösvények, tematikus útvonalak kialakítása és bemutatása minden korosztály számára remek lehetőséget nyújthat a természeti környezet megismerésére és a szabadidő változatos eltöltésére. A túraútvonalakra **felfűzhetők a helyi sajátosságok** és egyedi tájértékek, például az épülő tájház, a kisvasút, létrehozható helytörténeti gyűjtemény és egyéb kiállítás. Továbbá az állomásponatokon, bemutatóhelyeken kívül kialakíthatók madármegfigyelő pontok és kilátóhelyek is. Nagyhután jelenleg is turisztikai központként üzemel a **Kőkapu és környezete**, melynek **kiterjesztése** a fejlesztési tervek között szerepel. **Rekreációs erdők kijelölésével, erdei kalandpark, kemping és jurta tábor kialakításával** tovább erősíthető a természet és turizmus kapcsolata.

D. Fenntartható, hagyományos, természetkímélő tájhasználat ösztönzése, potenciál kiaknázása

D.1. A természeti környezet megőrzése fenntartható hagyományos tájhasználatl, az extenzív folyamatok támogatásával

A települések tájszerkezetében a **hagyományos tájhasználati formák** és ezzel összefüggésben **a természeti értékek megőrzése kiemelt feladat**. A Nagyhuta külterületét uraló erdők értékes természetes erdőállományai, a Som-patak völgyében megbújó településmag, a Kémence-patak és Kőkapu környékének turisztikai jelentőséggel bíró területei, a patakvölgyekben fennmaradt rétek legelők tájképileg is értékes területei alkotják a tájat. A település országos átlaghoz képest is kiemelkedően magas arányú erdősültsége, továbbá a patak menti gyepterületek fenntartandóak. A település kiterjedt mezőgazdasági területekkel nem rendelkezik, a helyi gazdaság szerkezetében **az erdőgazdálkodás játszik jelentős szerepet**.

A településen a természeti adottságoknak köszönhetően a viszonylag kevés területet lefedő extenzív gyepes területek fennmaradására azonban figyelmet kell fordítani, bár ezek aránya mindig is alacsony volt. A táji- természeti szempontból is értékes erdőterületekbe ékelődően elhelyezkedő faegyedekkel, facsoportokkal tarkított legelők, rétek, patakmenti rétek üde színfoltot jelentenek. Ez előbbi tisztások jellemzően erdőterületként kezelendők, a patakok menti gyepes és szántóként nyilvántartott területek megőrzése azonban a településtervekben való szerepeltetés által is fontos.

Senyő-patak menti rétek kertés mezőgazdasági területekként voltak kezelve. A teljesen beerdősült területek esetén, ezen állapot megőrzése a cél.

Mezőgazdasági területek vonatkozásában megemlíthető továbbá, hogy a földhivatali adatok alapján szántóként nyilvántartott földrészek a belterület mellett, nyugati és keleti irányban elhelyezkedő apróparcellás területeken jellemző, melyek szintén kertés mezőgazdasági területként jelöltek. A **kertés művelés** ugyanakkor **ma már egyáltalán nem jellemző** a településen, a belterületet kísérően elhelyezkedő részekre a művelés felhagyása, a szukcessziós folyamatok megindulása, a természetes vegetáció térhódítása jellemző. Ezeken a területegyégeken az **extenzív folyamatok támogatandóak**, a kiskertés, zártkerti jelleg nem kívánatos, a jövőben tájgazdálkodási területekként kezelendőek. Ezek a szukcessziós folyamatok nyomán kialakult, de természetes növényállományú, illetve gyümölcsfákkal tarkított területek a továbbiakban is **fenntartandók**.

Kisebb patakmenti területrészekon településen a **természetes, extenzív irányba ható folyamatoknak köszönhetően természetközeli állományok jöttek létre**.

Az **ökológia és tájképi szempontból értékes gyepterületek az általános területhasználat szintjén is megkülönböztetésre kerülnek, védettebb területhasználatba sorolandók** (a településfejlesztési tervlapokon extenzív folyamatok támogatása kategóriával jelölt területek).

A település teljes külterülete lefedett a Natura2000 terület, a Zempléni Tájvédelmi Körzet, továbbá az ökológia hálózat elemei által. A kiterjedt erdőterületek fontos **ragadozómadár-élőhelyek**, emellett a kisebb gyepék táplálkozóhelyet is biztosítanak a madárvilág számára. A **Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel** elnevezésű **madárvédelmi terület** természetvédelmi céljai és intézkedései között szerepel a **természetközeli állapotú élőhelyfoltok megőrzése**, egyes területek **erdőgazdálkodás alóli mentesítése**, és az erdőgazdálkodás **módjának meghatározása is**. Eszerint az őshonos fafajú, természetszerű állományokban csak természetes felújítógágás, szálalógágás és szálalás alkalmazása megengedett, továbbá az idősebb odvas fák visszahagyása szükséges az odúlakó madarak számára. Ezen kívül cél az idegenhonos, invazív fajok csökkentése, a tarvágás visszaszorítása.

A település kiterjedt erdeinek védelme továbbra is alapját kell képezze a koncepcionális fejlesztési elképzeléseknek. A védett és ökológiailag is értékes területek, a település karakterét, turisztikai szerepkörét és nem utolsó sorban levegőminőségét is meghatározó erdők fenntartása és megőrzése nagyban hozzájárul a kiemelkedő környezetminőséghez, a település vonzerejének megtartásához. **Kiemelt, koncepcionális célként szerepel ezért a település erdeinek védelme, a folyamatos erdőborítás fenntartása, tájképi és ökológiai értékének lehető legteljesebb mértékű megőrzése, tarvágás helyett a szálaló erdőművelés melletti elkötelezettség.** Ennek a célnak a megvalósítása érdekében az erdőgazdálkodóval és a természetvédelemért felelős szervekkel szoros kapcsolat fenntartása, a településen élők tájékoztatása és bevonása szükséges.

A kiemelkedő környezetminőség, az erőforrások fenntartható használata, a környezet védelme és ezzel összefüggésben az erdők megőrzése érdekében szükséges népszerűsíteni a környezetvédelem gondolatát, felhívni a figyelmet a víz, a talaj, a biodiverzitás, a biológiai- és táji sokszínűség megőrzésére, a természeti értékek, a hazai erdők védelmére és azok közösségi használatára vonatkozóan. **Cél a természetes életközösségek, erdők élővilágával, ökológiájával, erdőkezeléssel kapcsolatos ismeretterjesztési tevékenység, a környezeti oktatás-nevelés és szemléletformálás erősítése.** A turisztikailag kevésbé feltárt részeken, mint a Senyő-patak völgyében, vagy a Komlóska-völgyben tanösvény kialakítása javasolt, ahol akár a környező huták korábbi életével, erdőgazdálkodással kapcsolatos, ismeretterjesztés is elképzelhető.

A Kőkapu kastély környezetének további rekreációs célú fejlesztése az erdőterületek ilyen irányú átalakulását irányozza elő, azonban a természeti értékek, ökológiai szempontból jelentős élőhelyek védelme elsődleges szempontként kell szerepeljen.

Hosszú távon cél az **ökológiai sokszínűség fenntartása.** A **védtett területek, ökológiai hálózati elemek extenzív tájhasználat**a, a gyepek és erdők a természetkímélő gazdálkodás révén fenntartandók és fejlesztendők. Így növelhető a természetes növény és állatvilág élettere, a területek biodiverzitása.

D.2. Klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése, erdőterületek megőrzése, természetkímélő erdőgazdálkodás támogatása

A klímaváltozás hazánkban is évről évre egyre intenzívebben tapasztalható, melynek két fő hatása a **hőmérséklet-növekedésben** és a **megváltozott csapadék-viszonyokban** mutatkozik meg. A település ebből a szempontból **kedvezőbb helyzetben van**, nagyarányú biológiai aktív felületekkel rendelkezik a falusias beépítések, a nagy kertekként hasznosított telkek, a külterületek beépíthetlensége valamint a kiterjedt erődterületek jelenléte miatt.

A főként nagyvárosokat érintő, de kisebb településeken is érzékelhető **hősziget hatás** a belterületek felmelegedését okozza. A rendelkezésre álló mérnökbológiai módszerek felhasználásával a **komplex zöld és kék infrastruktúra fejlesztések** hatékonyan tudják javítani a település mikroklímáját és ezzel párhuzamosan a komfortérzetet. A kék infrastruktúra fejlesztésében elsődleges a **vízvisszatartás**, a csapadékelvezető árkok, záportározók határfokának növelése. Emellett a vízfolyásokat követő, **lineáris zöldfelületek és növényzónák** is segítenek az intenzív csapadékjelenségek mérséklésében. Hosszútávon a terhelés csökkentése, valamint a csapadékvíz növényzet általi hasznosítása a rendszer költségvetésének csökkentését okozza. A hősziget hatást fokozza, hogy a burkolt felületek könnyen felmelegsznek, valamint lég és vízzárónak tekinthetők. Napjainkban már rendelkezésre állnak víz és légáteresztő burkolatok, amikkel a környezetterhelés szintén csökkenthető, és fenntartja a kapcsolatot a zöld infrastruktúra elemeivel. A zöldfelületeknek ez esetben is jelentős szerepük van, mivel árnyékoló hatásukkal jelentősen mérsékelik a burkolatok felmelegedését, ezáltal javítják a mikroklímát.

Az **erdőterületek megőrzése** több szempontból is kiemelt feladat. A megújuló energiaforrások közül az erdő fenntartható módon megújítható, ezáltal jelentős szerepe van a gazdaság és a társadalom energia- és alapanyag ellátásában, magas a szénmegkötő kapacitása, valamint rekreációs lehetőségeket is kínál. A település külterületét teljes egészében erdőterület borítja, mely továbbra is megőrzendő. Ennek érdekében cél a **természetkímélő erdőgazdálkodás**, vagyis az agresszíven terjedő, idegenhonos fajok visszaszorítása, közjóléti célú erdők fenntartása, száraló erdőgazdálkodás, tarvágás csökkentése, holtfák védelme, erdei tisztások kialakítása, fenntartása és természetkímélő anyagmozgatási módszerek alkalmazása.

A klímaváltozás okozta hatások épületen belül megfelelő szigeteléssel, vagy klímaberendezés alkalmazásával kompenzálhatók, utóbbi az energiaigény növekedésével jár. A megnövekedett energiaellátási igényre a megújuló energiaforrások szélesebb körű bevonása jelenthet megoldást. Hazánkban erre leginkább a napenergia alkalmas, mely új beépítések esetén épülettájolással, energiatudatos épület kialakítással, napkollektorok, naperőmű-panelek alkalmazásával, klímaberendezések villamosenergiájának működtetésével érhető el.

E. A műszaki infrastruktúra fejlesztése és a környezeti állapot javítása a klímabarát szemlélet mentén

E.1. A gyalogos, kerékpáros és helyközi közösségi közlekedés javítása, fejlesztése

A település felülvizsgált belterületi szabályozási tervében (a község adottságai miatt) nagyobb fejlesztések nem tervezettek. A jelenleg kiépítetlen közutak kiépítése, illetve bővítése esetén a területek kiszolgálására min. 8-10 m közterületi szélességű utakat szükséges kijelölni, annak érdekében, hogy az egyes közlekedési módok helyigénye mellett elférjen a közműsáv, a csapadékvizek elvezetését, vagy szikkasztását kiszolgáló nyílt árok, illetve legalább egyoldali gyalogjárda is.

A meglévő közösségi közlekedési hálózatban módosítás nem tervezett.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területrendezési Terve a **Kemence-patak, illetve a Komlóska patak völgyében tervezett térségi kerékpárútvonalat, míg a település északnyugati részét átszelve tervezett országos kerékpárútvonalat jelöl**, melyek megépülésük után Telkibánya, Bózsva, Kishuta és Háromhuta irányába biztosíthatnak majd kerékpáros kapcsolatot.

A gyalogos és kerékpáros forgalom számára biztonságosabb körülményeket kell teremteni, a meglévő járdák folytonosságát, illetve a közlekedési létesítmények (autóbuszmegálló, vasútállomás) biztonságos gyalogos elérhetőségét biztosítani szükséges.

A településen új közterületi parkolófelület nem tervezett.

A fejlesztések előkészítése során a megközelíthetőség biztosítása minden közlekedési móddal szükséges. A legközelebbi közösségi közlekedési megállótól biztonságos gyalogos kapcsolat (legalább egyoldali járda) kiépítése javasolt. **A parkolás és a kerékpártárolás telken belül biztosítandó.**

E.2. Csapadékvíz megtartása, megfelelő felszíni vízvezetés megoldása, mezőgazdasági öntözés

A szélsőséges időjárás okozta nagyobb csapadékesemények az épített és természetes környezet védelmének fokozottabb biztosítását igénylik, amely **a közműellátással szemben új igényeket támaszt.**

A csapadékvíz-gazdálkodásban az elmúlt években már egyre jobban megfigyelhető a csapadékvíz előfordulásának az átrendeződése, a csapadékos napok száma csökken, miközben a száraz időszak hossza nő, ezzel pedig csökken a beszivárgás és nő a lefolyás mértéke. A csapadékvíz megjelenésére egyre inkább jellemzőbb **nagy intenzitású záporok előfordulása, ami egyaránt veszélyezteti az épített és be nem épített környezetet.**

Nagyhuta település döntő részén a csapadékvíz elvezetésére egy-illetve kétoldali árkot alakítottak ki. Továbbá több olyan utca is van, ahol jelenleg semmilyen elvezetési vagy szikkasztási mód nem épült meg, vagy hiányzik közterületi vízvezetés összekötő szakasza, ezeken a területeken **nagyobb záporok után vízállásos területek kialakulásának veszélye áll fenn.** A már kialakított csapadékvíz elvezető rendszerek hidraulikai rendezése alig fordul elő és a korábbtól eltérő és a klímaváltozás hatására egyre szélsőségesebb csapadékvíz mennyiségek elvezetését nem biztosítják. Általánosan jellemző, hogy a befogadó árkok többlet vízterhelést fogadni és a kiöntés mentes továbbszállítást, biztosítani nem tudják, így a helyi víz-visszatartás kiépítése valamennyi új beépítésű telekre már régóta javasolt, a helyi építési szabályzatban már kötelező előírásként rögzített.

A csapadékvíz elvezetés zavarmentessé tétele érdekében a település csapadékvíz elvezető rendszerét fejleszteni kell, figyelembe véve a szélsőséges nagyobb intenzitású záporok, előforduló „villámárvíz” fogadási, elvezetési igényét. A településen a szélsőséges csapadékvíz események elleni védekezésre, az esetleges kárfelszámolásra az önkormányzatoknak törvényi kötelezettség alapján **helyi vízkárelhárítási tervet kell készíteni,** melyben foglaltakat évente felül kell vizsgálni. A tervet a vízügyi igazgatóság hagyja jóvá. A vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelemmel együttműködésben történik.

A vízvezető rendszer fejlesztésében **nagyobb szerepet kell kapnia a helyi víz-visszatartás megoldásának. Erre telekszinten és közterületen is megoldást kell keresni.** Valamennyi telken helyi építési szabályzattal alátámasztva, új építési tevékenységhez, amely a burkoltság növelését eredményezné, ezzel többlet csapadékvíz elvezetéssel járna, a helyi vízvisszatartás megoldása is szükséges. A közterületi vízvezetés javítására a vízgyűjtők szállítóképességét lehetne növelni a vízgyűjtőre telepítendő **záportározókkal,** amelyet célszerű úgy kialakítani, hogy **többfunkciós hasznosításra is alkalmas legyen.** A klímaváltozás okozta hatás, hogy a csapadékesemények hiánya is megjelenhet, amely nagy szárazságokat hoz, mint ahogy az 2022-ben tapasztalható volt. Fel kell hívni figyelmet az **EU-s pályázati lehetőségekre,** melyek lehetőséget nyithatnak a település vízgyűjtő-

területére megvalósítható programok megvalósítására (pl. LIFE LOGOS 4 WATERS Önkormányzati és Vízgyűjtő Pályázati Programra).

A szélsőséges csapadékesemények keretében a befogadóknál is jelentős fejlesztési feladatok jelentkeznek. A település felszíni vizeinek, **a vízfolyások-árkoknak a megfelelő karbantartásához szükséges mederkarbantartó sávoknak**, az ún. parti sávoknak **a fenntartásához szükséges területigényt** a településrendezési tervben rögzíteni kell. Hosszabb távon nagyobb fennmaradást biztosítana, ha ezek vízgazdálkodási területként lennének kijelölni, de az ezzel építési jog-vesztést okozni nem szabad.

A közeljövőben **javasolt Nagyhuta településnek is elkészítenie az Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervét (ITVT)**, amely vízgazdálkodási alapidokumentumként, adatbázisként fog szolgálni, amely a vízgazdálkodási feladatokat és azok alapjait egységes, működtethető rendszerbe összefoglalja, megteremti az összhangot a vízgazdálkodási feladatok és településfejlesztés között. A célja a vízkészletekkel való szigorúbb gazdálkodás elérése és a vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmének a fokozottabb biztosítása, amelyhez reálisan a szennyvízkezelés megoldásában is szigorítás előírása várható.

E.3. Megújuló energiaforrások felhasználási körének bővítése, az energiahasználat korszerűsítése

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. Ugyanakkor a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók igénybevétele az egész településen jellemző.

Az energiahordozóknál bekövetkezett beszerzési nehézségek és az árrobbanásuk miatt a nem vezetékes energiahordozók használatának a további növekedése várható, amely hatására a komfortos életvitel lehetősége csökken, miközben a környezetterhelése jelentősen növekszik. A közműellátás lehetőségének a megőrzése és a komfortos életvitel lehetőségének biztosítása érdekében, **az energiaellátási struktúráját teljesen új útra kell terelni**, vigyázva arra, hogy a szükségszerű energiaváltás ne a környezet terhelésének fokozottabb növekedését okozza. Az energiahordozóknál bekövetkezett beszerzési nehézségek, és árrobbanás bekövetkezése előtt is már tapasztalható volt, hogy az energiaigények a technológiák és a lakásfelszereltség fejlődésével folyamatosan növekednek, s ezzel egyre költségigényesebb üzemeltetéssel elégíthető ki, az árrobbanást követően az áremelkedés hatványozottá vált. Az így **növekvő költség-terhelés a fenntartható fejlődési folyamat fékezőjévé vált, ennek megállítása társadalmi-gazdasági feladat.**

Az egyéni gazdasági lehetőségek alapján **a megújuló energiahordozók, kiemelten a napenergia hasznosítása egyre növekszik**, egyrészt csökkentve a közhálózatról történő energiavételezés igényét, és ezzel annak költségterheit, javítva az ingatlanok fenntartási költségeit, másrészt ma már az építészeti előírások megengedik, hogy a termikus energiaellátást, a villamosenergia és megújuló energiahordozó hasznosításával elégítsék ki és ezzel is a teljes közműellátás követelményét teljesítik.

A megújuló energiahordozók közül érdemi hasznosításra a településen a napenergia alkalmas. A napenergia passzív és aktív hasznosítási lehetőségét is célszerű alkalmazni. A **napenergia passzív hasznosítása** különösen új beépítéseknél alkalmazható, ahol az épülettájolással, energiatudatos épület kialakítással, és megfelelő növénytakarással, árnyékolással jelentős energiafogyasztás megtakarítás érhető el. A **napenergia aktív hasznosítására a napkollektorok és naperőművek alkalmazása áll rendelkezésre.** Napkollektorral a napenergia termikus hasznosításra érhető el. Naperőmű közvetlen villamosenergia termelést tesz lehetővé, amely a felmelegedést kompenzáló klímaberendezés villamosenergia igényeinek kielégítésére hasznosítható. A kiépítendő ad-vesz rendszer segítségével szinte a közhálózatról energiafogyasztás többlet nélkül, ezzel jelentősebb költségnövekedés nélkül tudja a felmelegedés kompenzálását épületen belül biztosítani. Napkollektorokat vagy napelemeket megfelelő statikai feltételek mellett lehet létesíteni az épületek tetőszerkezetén, vagy az épületeket kiszolgálva annak telkén.

A villamosenergia, mint alap energiahordozó a megújuló energiahordozó hasznosításával kiegészítve a várható **új energia-mix** alapját fogja képezni. A földgázellátás csökkenő részvételi hányaddal egyelőre fennmarad. A gazdasági nehézségekkel küzdő háztartások számára, ahol az épületgépészeti lehetőség megengedi, várhatóan a nem vezetékes energiahordozók használata előtérbe fog kerülni, amely jelentősen terheli majd a környezetet és rontja a levegő minőségét. Ennek elkerülésére kínál lehetőséget az **EU SECAP pályázata, amely a dekarbonizációhoz nyújt gazdasági támogatást**, amellyel elébe lehet menni a nem vezetékes energiahordozóra történő átállásnak és helyette a megújuló energiahordozó hasznosítását lehet növelni.

A víziközműveket érintően is jelentkeznek fenntartási költségeket csökkentő fejlesztési igények. Ezek közül elsődleges feladat, hogy **a közüzemű víz felhasználása ténylegesen csak azokon a fogyasztási helyeken történjen, ahol az ivóvíz minőségű vízre szükség van.** A házi kutak, locsoló vízvételi lehetőségek kiépítésének segítségével a nem ivóvíz minőségű vízigeny kielégíthető, csökkentve ezzel a drágább ivóvíz fogyasztását.

A fenntartási költségek csökkentése elsődlegesen és általánosan valamennyi közműre vonatkozóan **a fogyasztás csökkentésével érhető el**, amely a **személyes takarékoságra törekvéssel és a takarékos fogyasztású berendezések alkalmazásával** érhető el. Ehhez a **fogyasztóknak a közművekkel kapcsolatos tudat- és szemléletformálása szükséges.**

3. CSELEKVÉSI PROGRAM

3.1. A célokhoz kapcsolódó feladatok, tevékenységek meghatározása

Társadalom

- Kiemelten kezeli a népesség csökkenését okozó problémák megoldását, növeli a népesség megtartó erőt;
- Törekszik az ellátások, szolgáltatások színvonalának növelésére;
- Tovább fejleszti, korszerűsíti a közszolgáltatásait, intézményeit;
- A rendezvényekre és a közösségi helyekre alapozva erősíti a társadalmi kohéziót;

- Tovább erősíti, bővíti a hagyományőrző tevékenységeket, hangsúlyt helyez az identitástudat erősítésére;
- Együttműködést kezdeményez és folyamatosan fent is tartja az együttműködési hajlandóságot a térségi településekkel, szereplőkkel;

Gazdaság

- Támogató helyi vállalkozói környezetet teremt a településen működő vállalkozások számára, ösztönzi új gazdasági szervezetek letelepedését;
- Javítja a munkavállalók képzettségét, versenyképességét;
- Segíti a pályakezdők, illetve az esélyegyenlőség tekintetében leginkább érintett társadalmi csoportok versenyképességének javítását;
- Törekszik a térségen belüli együttműködések kialakítására, erősítésére;
- Helyi adottságokra, értékekre alapozva növeli a település idegenforgalmi potenciálját, összekapcsolja a térség turisztikai attrakcióit.

Épített környezet, értékvédelem

- Megbecsüli és védi épített örökségének értékeit, a település jellegzetes, karakteres épületeit és egyéb művi értékeit;
- Megőrzi az egyedi településszerkezeti karaktereket, valamint törekszik annak összefüggő szerkezetének, kompaktságának megtartására;
- Tudatosan formálja a településképet, és törekszik a település harmonikus működését elősegítő területhasználat kialakítására;
- Folyamatosan tájékoztatja a lakosságot a Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi Rendelet változásairól, tudatosítja az értékek megőrzésének fontosságát és módját.

Táji-, természeti környezet

- Megőrzi a védett, ökológiailag és tájképvédelmi szempontból értékes területeket, az erdős és gyepes élőhelyeket;
- Támogatja a megindult extenzív irányú folyamatokat, a hagyományos, táji gazdálkodási módokat;
- Megteremti az összhangot a térségi terv erdő övezetével és az országos erdőállomány kataszterrel, megőrzi és minőségi módon fejleszti az erdőterületeket;
- Fenntartja a kedvező erdősültségi arányt, kijelöli a nem erdőterületbe sorolt kataszteri erdőterületeket;
- Megőrzi és támogatja a mezőgazdaság szerepét;
- Védi a jó minőségű mezőgazdasági területeket megteremti és támogatja a racionális természetkímélő földhasználatot, ösztönzi és fejleszti az öko- és biogazdálkodás módszereit;

- Fejleszti az idegenforgalmi ágazatot, elsődlegesen a természetjáró-, a sport- és az ökoturizmus előtérbe helyezésével, megteremti a fejlesztési lehetőséget a hatályos besorolás felülvizsgálatával.

Zöldfelület fejlesztés, környezetvédelem, közlekedési és közműinfrastruktúra

- Felülvizsgálja a kijelölt zöldterületek és a meglévő, közparki funkcióval rendelkező zöldfelületek területfelhasználási és övezeti besorolását, átstrukturálja a kialakult állapotnak megfelelően;
- Minőségi módon fejleszti és fenntartja a használati értékkel nem bíró zöldfelületeket;
- Megőrzi a meglévő közparkok, pihenőparkok és intézmények zöldfelületeit, gazdagítja funkcióikat, minőségi fejlesztést valósít meg, dekoratív növény kiültetéseket telepít;
- Bővíti a rekreációs és sportolási lehetőségek körét, fejleszti a lakossági igényeknek megfelelően, valamint turisztikai vonzerőként;
- Biztosítja a sportpályák helyét, korszerű, multifunkciós sportpályákat alakít ki;
- Fiatalokat is kiszolgáló, közösségformáló, aktív közösségi tereket, találkozó pontokat alakít ki;
- Fejleszti a gyalogos és kerékpáros kapcsolatokat, útvonalakat, ehhez kapcsolódóan tematikus útvonalakat, megállóhelyeket, pihenőket, esőbeállókat alakít ki, információs táblákat helyez ki;
- Ökoturisztikai ismeretterjesztő útvonalakat alakít a vízfolyások mentén;
- Megőrzi a település kedvező környezeti állapotát;
- Megoldja a csapadékvíz megtartását, illetve a megfelelő felszíni vízelvezetést;
- Végrehajtja a patakmedrek komplex rendezését, javítja a lefolyási viszonyokat, csökkenti a villámárvizek, vízerózió kedvezőtlen hatásait;
- A felszíni és felszín alatti vízkészletek, a saját vízbázis fokozottabb védelme érdekében tovább fejleszti a szennyvízelvezetést és kezelést;
- Védi a hidrogeológiai szempontból érzékeny vízbázisokat;
- Felhasználja a környezeti adottságokban rejlő lehetőségeket, nagyobb mértékben hasznosítja a megújuló energiahordozókat, visszaszorítja a hagyományos energiahordozók használatát;
- Támogatja az energiatudatos szemléletre nevelést és életvitelt.

3.2. A fejlesztési akcióterületek bemutatása

A fejlesztési akcióterületek rövid bemutatása, a hozzájuk kapcsolódó fejlesztés pénzügyi forrása és ütemezése, időtáv szerinti csoportosítása (rövid-, közép- és hosszútáv).

KÖZÉPTÁV	
Akcióterület jele	Akcióterület megnevezése
K1	Kőkapu turisztikai fejlesztése
K2	Lakóterület fejlesztési terület
K3	Belterület közelébe eső turisztikai fejlesztés

Az akcióterületekhez kapcsolódó fejlesztések megvalósítása elsősorban az uniós pályázatok nyújtotta pénzügyi források segítségével lehetséges, míg kisebb részt hazai, kormányzati források vagy magántőke, legkisebb mértékben pedig a saját, önkormányzati pénzügyi források állnak majd rendelkezésre a fejlesztések megvalósításához.

4. MONITORING

A településfejlesztési tervben rögzített feladatok, célok teljesülését célszerű folyamatosan figyelemmel kísérni és meghatározott időközönként (javasoltan kétévente) elvégezni a monitoring feladatokat. A monitoring alapján értékelésre kerül a célok irányába történő előrelépés mértéke, szükség esetén pedig korrigálásra, aktualizálásra kerülhet a fejlesztési terv, az elért eredmények, illetve a belső és külső környezet esetleges változásainak megfelelően.

A fejlesztési terv módosítása az önkormányzati képviselő testület feladata. A módosításokat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, rögzíteni kell és nyilvánossá kell tenni. Javasolt a módosításokat partnerségi fórumok keretében megtárgyalni, majd ezt követően önkormányzati döntés keretében elfogadni.

Ahhoz, hogy a településfejlesztési terv megvalósulása figyelemmel kísérhető legyen, a monitoringhoz számszerűsített mutatók alkalmazása szükséges. Ajánlatos olyan mutatók alkalmazása, amelyek révén a szükséges korrekciók biztonsággal elvégezhetőek.

Javaslat a településfejlesztés közvetlen eredményeit mérő legfontosabb mutatókra:

- a település lakónépességének száma (KSH)
- vándorlási egyenleg (KSH)
- ingázás, helyi foglalkoztatás mértéke (KSH)
- 0-14 év közötti korosztály aránya (KSH)
- a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező népesség aránya (KSH)
- működő vállalkozások száma (KSH)
- nyilvántartott álláskeresők száma (KSH)
- szálláshelyek száma és vendégforgalma (Önkormányzat)
- táj mozaikosságának változása, szegélyterületek kiterjedésének alakulása (Lechner Tudásközpont)
- öntözött területek részaránya (Önkormányzat)
- mezőgazdaság hozzáadott értéke területegységre számítva (Önkormányzat)
- létrehozott, új zöldterületek nagysága (Önkormányzat)
- telepített erdőterület nagysága (Önkormányzat)